

Щотижнева аналітична записка №14 стосовно змін законодавства у сфері економіки і фінансів, які мають вплив на імплементацію Україною *acquis* ЄС, за період з 15 травня до 21 травня 2023 року

За період з 15 травня 2023 року до 21 травня 2023 року:

- Президентом України ухвалено 8 документів, з них **2 укази та 6 розпоряджень**;
- Кабінет Міністрів України ухвалив 17 нормативно-правових актів (НПА), з них **10 постанов та 7 розпоряджень**;
- Правління Національного Банку України ухвалило **1 постанову, 1 наказ, 2 рішення**;
- у Верховній Раді України зареєстровано 18 ініціатив, з них **16 законопроектів та 2 проекти постанов**. Кабінетом Міністрів України внесено на розгляд ВРУ **1 законопроект**, народними депутатами України ініційовано **15 законопроектів та 2 проекти постанов**.

Випуск №39 Євроінтеграційного дайджесту від 15 травня 2023 року від Офісу Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, який підготовлений за підтримки проекту ЄС Association4U, охоплює період 8-15 травня 2023 року та містить найголовніші новини, пов'язані з європейською інтеграцією країни та підтримкою ЄС

Віцепрем'єрка Ольга Стефанішина взяла участь у слуханнях у Комітеті ВР з питань інтеграції України до Європейського Союзу. Під час слухань на тему: «Спільний порядок денний трансформації України у виконанні політичних критеріїв членства в Європейському Союзі і НАТО» учасники зокрема обговорили порядок денний України у контексті досягнення початку переговорів про вступ до ЄС у 2023 році.

«На початку червня ми очікуємо на звіт та оцінку Європейської Комісії по семи рекомендаціям. Звертаю увагу на те, що Україні вдалось досягти низки ключових домовленостей щодо взаємодії з Єврокомісією. Зокрема, маємо чітку домовленість про те, що додаткових завдань для України, крім визначених семи рекомендацій, Європейська Комісія не визначатиме. На політичному рівні ми маємо спільне розуміння про те, що виконання семи визначених політичних критеріїв – це вікно можливостей, яке дає змогу відкрити перемовини про вступ до ЄС, і ми не будемо виходити за межі визначених у рекомендаціях завдань», з урахуванням цього Парламенту у травні необхідно ухвалити низку важливих законопроектів, а саме:

- зміни до законодавства про рекламу, ухвалені Парламентом у першому читанні;
- законопроекти щодо реалізації рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) в частині фінансового моніторингу;
- зміни до законодавства щодо порядку відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України.

**Перелік законодавчих актів, що були ухвалені за період
з 15 травня до 21 травня 2023 року із зазначенням,
які *acquis* ЄС імплементуються такими законодавчими актами**

[Проект](#) №9311 Закону України “Про оптимізацію структури власності оператора газотранспортної системи України” розроблений з метою забезпечення виконання Україною [Меморандуму про взаєморозуміння](#) від 16 січня 2023 року, укладеного між Україною та Європейським Союзом та [Меморандуму про економічну та фінансову політику](#) від 24 березня 2023 року, укладеного між Україною та Міжнародним валютним фондом.

[Проект](#) №9269-1 Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” щодо ризик орієнтовного підходу при здійсненні первинного фінансового моніторингу” від 17.05.2023 є альтернативним до №9269 від 03.05.2023 [Проект](#) Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” щодо приведення термінології у відповідність із міжнародними стандартами”

Законопроект має забезпечити виконання статті 133 Підрозділу 6 “Фінансові послуги” Частини 5 “Нормативно-правова база” Глави 6 “Заснування підприємницької діяльності, торгівля послугами та електронна торгівля” Розділу IV “Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею”, статті 385 Глави 12 “Фінансові послуги” Розділу V “Економічне та галузеве співробітництво”, додатку XVII-2 Угоди про асоціацію та забезпечує адаптацію законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог [Директиви](#) ЄС 2018/843 стосовно термінів: «діячі, які виконують публічні функції міжнародних організаціях», «іноземні публічні діячі» та «національні публічні діячі», відповідно до яких їх визначення доповнено словами «протягом останніх трьох років», [Директиви](#) (ЄС) 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року «Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС»

Детальний аналіз впливу проект Закону України “Про оптимізацію структури власності оператора газотранспортної системи України”

19 травня 2023 року в порядку законодавчої ініціативи Кабінет Міністрів України вніс у Верховну Раду України [проект](#) Закону України “Про оптимізацію структури власності оператора газотранспортної системи України”, який зареєстровано у ВРУ за №9311.

Законопроект розроблений з метою забезпечення виконання Україною [Меморандуму про взаєморозуміння](#) від 16 січня 2023 року, укладеного між Україною та Європейським Союзом (далі – Меморандум 1) та [Меморандуму про економічну та фінансову політику](#) від 24 березня 2023 року, укладеного між Україною та Міжнародним валютним фондом (далі – Меморандум 2)

Меморандум 1 передбачає можливість доступу України до інструменту надання підтримки Європейським Союзом у вигляді позик (у розмірі до 18 млрд Євро), безповоротної підтримки та субсидії щодо відсоткової ставки в контексті військової агресії російської федерації. Виплата траншів допомоги у рамках надання позик обумовлена задовільним виконанням вимог та заходів, викладених у Додатку I до Меморандуму. Зокрема, у підпункті iii) пункту другого підрозділу «Енергетика» Розділу Б Додатку I до Меморандуму передбачено заходи щодо поліпшення роботи газової системи шляхом запуску корпоративної реструктуризації Оператора газотранспортної системи відповідно до узгодженої цільової моделі.

Меморандум 2 передбачає 48-місячну розширену програму в рамках Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility - EFF) для підтримки пріоритетів економічної

політики України в найближчі роки, сума якої еквівалентна 11 608,25 млн СПЗ (577,01 відсотка квоти, приблизно 15,6 млрд дол. США). Одним із структурних маяків, які містяться у Таблиці 2 до Меморандуму 2, є: **«Передача статусу акціонера Оператора ГТС безпосередньо Міністерству енергетики та затвердження нового статуту (параграф 58 Меморандуму 2)»**.

Законопроект визначає **одноразову спеціальну процедуру корпоративної реформи оператора газотранспортної системи України шляхом приєднання АТ «Магістральні газопроводи України»** (ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 41089111) (далі – АТ «МГУ») до **ТОВ «Оператор газотранспортної системи України»** (ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 42795490) (далі – ТОВ «Оператор ГТС України») та спрямований на усунення складної системи управління підприємствами газотранспортної системи України, з урахуванням **Керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності**.

Відповідно до міжнародних зобов'язань України, взятих в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, що був підписаний 24.09.2010 в місті Скоп'є (Македонія) та ратифікований **Законом України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства»** в рамках реалізації імplementованих Законом України «Про ринок природного газу» **Директиви 2009/73/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13.07.2009** про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування Директиви 2003/55/ЄС та Регламенту 715/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13.07.2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС), що є ключовими складовими Третього енергетичного пакету ЄС, у кінці 2019 року проведено відокремлення діяльності з транспортування природного газу (так званий, анбандлінг) за моделлю відокремлення ISO (independent system operator).

В результаті реалізації **анбандлінгу** у відповідності до плану заходів з виконання вимог щодо відокремлення і незалежності оператора газотранспортної системи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 840, була створена **складна модель корпоративного управління оператора газотранспортної системи**: Держава (в особі Міненерго) – АТ «МГУ» (з незалежною наглядовою радою товариства) – ТОВ «Оператор ГТС України» (з одноосібним виконавчим органом).

Така модель корпоративного управління була компромісом, досягнутим між зацікавленими сторонами процесу анбандлінгу з української сторони (Кабінет Міністрів України, НКРЕКП, Міненерго, Мінфін, АТ «НАК «Нафтогаз України», АТ «МГУ» та інші) і європейськими партнерами (зокрема, Секретаріатом Енергетичного Співтовариства (далі – СЕС).

Враховуючи наявну практику застосування існуючої моделі корпоративного управління, виявлені складнощі з керованістю оператором газотранспортної системи (ТОВ «Оператор ГТС України») та реалізацією незалежною наглядовою радою АТ «МГУ» своїх повноважень, необхідним є зміна такої моделі з урахуванням Керівних принципів ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності.

У зв'язку з цим, пропонується запровадження **удосконаленої моделі корпоративного управління оператора газотранспортної системи**, шляхом приєднання АТ «МГУ» до ТОВ «Оператор ГТС України»: Держава (в особі Міненерго) – ТОВ «Оператор ГТС України» (з незалежною наглядовою радою та колегіальним виконавчим органом).

Враховуючи унікальність ситуації та відсутність належних правових механізмів у діючому законодавстві для швидкої реалізації запланованого трансформування моделі корпоративного управління; необхідність збереження у системі корпоративного управління оператора газотранспортної системи незалежного органу управління – наглядової ради при трансформуванні моделі корпоративного управління (для забезпечення незалежності ТОВ «Оператор ГТС України» в умовах моделі анбандлінгу ISO та відповідності умовам сертифікації, проведеної СЕС і НКРЕКП);

та необхідність усунення потенційних наявних юридичних і фінансових ризиків, законопроектом пропонується встановити механізм усунення складної системи управління підприємствами газотранспортної системи України та переходу до моделі єдиної компанії.

Законопроектом пропонується на законодавчому рівні **визначити правові, економічні та організаційні засади переходу до моделі єдиної компанії шляхом приєднання АТ «МГУ» до ТОВ «Оператор ГТС України».**

У цій сфері правового регулювання діють:

Цивільний кодекс України;

Закон України «Про акціонерні товариства»;

Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»;

Закон України «Про ринок природного газу»; Закон України

«Про Кабінет Міністрів України»;

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Реалізація законопроекту після його прийняття не потребує додаткових витрат із місцевого та/або державного бюджетів.

Наслідком прийняття закону та його реалізації стане **підвищення ефективності функціонування компанії, яка здійснює функції оператора газотранспортної системи України, та дозволить в повній мірі впровадити в діяльності такої компанії Керівні принципи ОЕСР щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності, а також забезпечить Україні можливість доступу до інструментів надання підтримки Європейським Союзом та Міжнародним валютним фондом.**

Ярослав Сидорович